

DOMSTOLENS DOM

20. maj 2003 *

I sag C-108/01,

angående en anmodning, som House of Lords (Det Forenede Kongerige) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Conorzio del Prosciutto di Parma,

Salumificio S. Rita SpA,

mod

Asda Stores Ltd,

Hygrade Foods Ltd,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14. juli 1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler (EFT L 208, s. 1), som ændret ved akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse og tilpasningerne af de

* Processprog: engelsk.

traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994 C 241, s. 21, og EFT 1995 L 1, s. 1), og Kommissionens forordning (EF) nr. 1107/96 af 12. juni 1996 om registrering af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser efter proceduren i artikel 17 i forordning nr. 2081/92 (EFT L 148, s. 1),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.-P. Puissochet, M. Wathelet, R. Schintgen og C.W.A. Timmermans samt dommerne C. Gulmann (refererende dommer), D.A.O. Edward, P. Jann, V. Skouris, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: S. Alber

justitssekretær: ekspeditionssekretær M.-F. Contet,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Consorzio del Prosciutto di Parma og Salumificio S. Rita SpA ved avvocato F. Capelli og solicitor A. Barone

— Asda Stores Ltd og Hygrade Foods Ltd ved N. Green, QC, og barrister M. Hoskins for solicitors Eversheds og solicitors Clarke Willmott og Clarke

- Det Forenede Kongeriges regering ved G. Amodeo, som befuldmægtiget, bistået af barrister C. Lewis

- den spanske regering ved M. López-Monís Gallego, som befuldmægtiget

- den franske regering ved G. de Bergues og L. Bernheim, som befuldmægtigede

- den italienske regering ved U. Leanza, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato O. Fiumara

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J.L. Iglesias Buhigues, samt C. O'Reilly og A.-M. Rouchaud, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 19. februar 2002 er afgivet mundtlige indlæg af Consorzio del Prosciutto di Parma, af Salumificio S. Rita SpA, af Asda Stores Ltd, af Hygrade Foods Ltd, af den franske regering og af den italienske regering samt af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 25. april 2002,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 8. februar 2001, indgået til Domstolen den 7. marts 2001, har House of Lords i medfør af artikel 234 EF forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14. juli 1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler (EFT L 208, s. 1), som ændret ved akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994 C 241, s. 21, og EFT 1995 L 1, s. 1, herefter »forordning nr. 2081/92«), og Kommissionens forordning (EF) nr. 1107/96 af 12. juni 1996 om registrering af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser efter proceduren i artikel 17 i forordning nr. 2081/92 (EFT L 148, s. 1).
- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem på den ene side Consorzio del Prosciutto di Parma (herefter »Consorzio«), som er en sammenslutning af producenter af parmaskinke i Italien, og Salumificio S. Rita SpA (herefter »Salumificio«), som er et italiensk selskab, der fremstiller parmaskinke, og er medlem af Consorzio, og på den anden side Asda Stores Ltd (herefter »Asda«), som er et selskab med hjemsted i Det Forenede Kongerige, der driver supermarkeder, og Hygrade Foods Ltd (herefter »Hygrade«), der ligeledes har hjemsted i Det Forenede Kongerige, og som importerer parmaskinke, vedrørende salg i Det Forenede Kongerige af parmaskinke, der er udskåret i skiver og emballeret i denne medlemsstat, under den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Prosciutto di Parma« (herefter »BOB »parmaskinke««).

Relevante retsfor skrifter

National lovgivning

- 3 Ifølge artikel 1 i legge nr. 26, tutela della denominazione di origine »Prosciutto di Parma« (lov nr. 26 om beskyttelse af oprindelsesbetegnelsen »parmaskinke«) af 13. februar 1990 (GURI nr. 42 af 20.2.1990, s. 3, herefter »lov af 13. februar 1990«), er navnet »parmaskinke« udelukkende forbeholdt skinke, som er forsynet med et kendemærke, således at den til stadighed kan identificeres. Skinken forarbejdes af ferske skanker af svin opdrættet og slagtet på det italienske fastland, fremstilles i overensstemmelse med de i loven fastsatte bestemmelser og modnes i det pågældende produktionsområde i den i loven foreskrevne minimumsperiode.

- 4 Produktionsområdet defineres i artikel 2 i lov af 13. februar 1990 som den relevante del af provinsen Parma. I artikel 3 anføres parmaskinkens særlige kendetegn, herunder dens vægt, farve, aroma og smag.

- 5 Artikel 6 i lov af 13. februar 1990 bestemmer følgende:
  - Efter at kendemærket er påført, kan parmaskinke sælges udbenet og i stykker af forskellig vægt og form, eller den kan skæres i skiver og pakkes på passende måde.

- Hvis det ikke er muligt at bevare kendemærket på produktet, skal dette stemples på en sådan måde, at stemplet ikke kan fjernes fra emballagen, under tilsyn af det kompetente organ og efter metoder, der er fastsat i bekendtgørelser.

  - I sidstnævnte tilfælde skal emballeringen finde sted i det sædvanlige produktionsområde, der er anført i artikel 2.
- 6 I henhold til lovens artikel 11 bemyndiges vedkommende ministre til at søge assistance til tilsyn og kontrol hos et konsortium af producenter.
- 7 Artikel 25 i decreto nr. 253, regolamento di esecuzione della legge 13 febbraio 1990, nr. 26 (lovdekret nr. 253 om gennemførelsesbestemmelser til lov nr. 26 af 13.2.1990), af 15. februar 1993 (GURI nr. 173 af 26.7.1993, s. 4, herefter »lovdekret af 15. februar 1993«) bestemmer, at udskæring i skiver og emballering af parmaskinke skal ske i anlæg, der findes på det typiske produktionsområde, og som er godkendt af konsortiet.
- 8 Lovdekretets artikel 26 bestemmer, at en repræsentant for konsortiet skal være tilstede under udskæring i skiver og emballering af produktet.
- 9 Lovdekretet af 15. februar 1993 indeholder ligeledes bestemmelser om emballering og mærkning.

- 10 I henhold til et lovdekret af 12. april 1994 er Consorzio pålagt opgaven med kontrol af anvendelsen af bestemmelserne om BOB »parmaskinke«.

Fællesskabsbestemmelser

- 11 Artikel 29 EF bestemmer:

»Kvantitative udførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning er forbudt mellem medlemsstaterne.«

- 12 Ifølge artikel 30 EF er artikel 29 EF ikke til hinder for forbud eller restriktioner vedrørende udførsel, som er begrundet i hensynet til bl.a. beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret.

- 13 Artikel 2 i forordning nr. 2081/92 bestemmer:

»1. Fællesskabsbeskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler kan opnås i henhold til denne forordning.

2. I denne forordning forstås ved:

- a) *oprindelsesbetegnelse*: navnet på et område, et bestemt sted eller i undtagelsestilfælde et land, der betegner et landbrugsprodukt eller et levnedsmiddel:

— som har oprindelse i dette område, dette bestemte sted eller dette land

og

— hvis egenskaber eller andre kendetegn hovedsageligt eller fuldstændigt kan tilskrives det geografiske miljø med dets naturbetingede og menneskelige faktorer, og som er fremstillet, forarbejdet og tilvirket i det afgrænsede geografiske område

[...]«

14 Artikel 4 i forordning nr. 2081/92 bestemmer:

»1. For at en beskyttet oprindelsesbetegnelse (BOB) [...] kan benyttes for et landbrugsprodukt eller et levnedsmiddel, skal dette være omfattet af en varespecifikation.

2. Varespecifikationen skal mindst omfatte følgende:

- a) navnet på landbrugsproduktet eller levnedsmidlet med oprindelsesbetegnelsen [...]
- b) en beskrivelse af landbrugsproduktet eller levnedsmidlet med angivelse af eventuelle råvarer og af landbrugsproduktets eller levnedsmidlets vigtigste fysiske, kemiske, mikrobiologiske og/eller organoleptiske egenskaber
- c) en afgrænsning af det geografiske område [...]
- d) bevis for, at landbrugsproduktet eller levnedsmidlet har oprindelse i det geografiske område i overensstemmelse med artikel 2, stk. 2, litra a) [...]
- e) en beskrivelse af, hvorledes landbrugsproduktet eller levnedsmidlet fremstilles, og i givet fald af de faste og vedvarende lokale metoder
- f) en angivelse af faktorer som bevis på tilknytningen til det geografiske miljø eller den geografiske oprindelse i overensstemmelse med artikel 2, stk. 2, litra a) [...]
- g) henvisninger til de(n) kontrolinstans(er), der er omhandlet i artikel 10

- h) særlige elementer i mærkningen, der vedrører angivelsen »BOB« [...], eller de tilsvarende traditionelle nationale angivelser
- i) eventuelle krav, der er nedfældet i fællesskabsbestemmelser og/eller nationale bestemmelser.«
- 15 Artikel 5-7 indeholder bestemmelser om den normale procedure for registrering af beskyttede oprindelsesbetegnelser. Ifølge denne procedure skal der indgives en ansøgning til Kommissionen via den pågældende medlemsstat (artikel 5, stk. 4 og 5). Ansøgningen skal omfatte en varespecifikation i overensstemmelse med artikel 4 (artikel 5, stk. 3). Kommissionen kontrollerer, at ansøgningen indeholder alle de i artikel 4 nævnte oplysninger (artikel 6, stk. 1). Hvis Kommissionen konkluderer, at en betegnelse opfylder betingelserne, offentliggør den i *Den Europæiske Unions Tidende* meddelelse bl.a. om produktets betegnelse, de vigtigste punkter i ansøgningen og henvisningerne til de nationale bestemmelser vedrørende dets tilvirkning, produktion eller fremstilling (artikel 6, stk. 2). Enhver medlemsstat eller enhver retmæssigt berørt fysisk eller juridisk person kan rejse indsigelse mod registreringen, hvilken indsigelse i så fald skal behandles under anvendelse af en nærmere angiven procedure (artikel 7). Modtager Kommissionen ingen indsigelser, skal den indføre betegnelsen i et register og offentliggøre den i *Den Europæiske Unions Tidende* (artikel 6, stk. 3 og 4).

- 16 Artikel 8 bestemmer:

»Angivelserne »BOB« [...] eller de tilsvarende traditionelle nationale angivelser må kun forekomme på landbrugsprodukter og levnedsmidler, der omfattes af denne forordning.«

17 Artikel 10, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne drager omsorg for, at der senest seks måneder efter denne forordnings ikrafttræden oprettes en kontrolinstans, der har til opgave at sikre, at landbrugsprodukter og levnedsmidler, der er forsynet med en beskyttet betegnelse, opfylder kravene i varespecifikationen [...]«

18 Ifølge artikel 13, stk. 1, litra a), er registrerede betegnelser beskyttet mod enhver direkte eller indirekte kommerciel brug af en registreret betegnelse for produkter, der ikke er omfattet af registreringen, for så vidt disse produkter kan sammenlignes med de produkter, der er registreret under denne betegnelse, eller for så vidt anvendelse af betegnelsen indebærer udnyttelse af den beskyttede betegnelses omdømme.

19 Artikel 17, som indeholder bestemmelser om en forenklet procedure for registrering af betegnelser, der i forvejen er beskyttet ved lov, bestemmer:

»1. Inden seks måneder efter datoen for denne forordnings ikrafttræden underretter medlemsstaterne Kommissionen om, hvilke ved lov beskyttede betegnelser [...] de ønsker at registrere i henhold til forordningen. [...]

2. Kommissionen registrerer efter fremgangsmåden i artikel 15 [bistand fra et udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne, og i givet fald efter at Rådet har truffet afgørelse] de i stk. 1 omhandlede betegnelser, som omfattes af artikel 2 og 4. Artikel 7 [om retten til indsigelse] finder ikke anvendelse [...]

3. Medlemsstaterne kan bibeholde den nationale beskyttelse af de betegnelser, der er meddelt i henhold til stk. 1, indtil den dato, hvor der træffes afgørelse om registreringen.«

- 20 Ved forordning nr. 1107/96, som trådte i kraft den 21. juni 1996, blev bl.a. BOB »parmaskinke« registreret under afsnittet »Kødprodukter«.
- 21 Den 26. oktober 1996 offentliggjorde Kommissionen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* en meddelelse om de kontrolinstanser, medlemsstaterne har givet meddelelse om efter artikel 10, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 (EFT C 317, s. 3). Denne offentliggørelse har til formål at oplyse om de kontrolorganer, der findes for hver geografisk betegnelse eller oprindelsesbetegnelse, der er registreret i henhold til forordning nr. 2081/92. For så vidt angår BOB »parmaskinke«, nævnes Consorzio i meddelelsen, og også Consorzios adresse er angivet.

Twisten i hovedsagen

- 22 Asda driver en supermarkeds kæde i Det Forenede Kongerige. Asda sælger bl.a. skinke, der bærer betegnelsen »parmaskinke«, som er købt uopskåret hos Hygrade, som har købt skinken udbenet, men ikke udskåret i skiver, af en italiensk producent, der er medlem af Consorzio. Skinken skæres i skiver og pakkes af Hygrade i pakker, som hver indeholder fem skiver skinke.
- 23 På pakkerne er anført følgende: »ASDA A taste of Italy PARMA HAM Genuine Italian Parma Ham« (»ASDA, En duft af Italien, PARMASKINKE, Ægte italiensk parmaskinke«).

- 24 På bagsiden af pakkerne står der: »PARMA HAM All authentic Asda continental meats are made by traditional methods to guarantee their authentic flavour and quality« (»PARMASKINKE, Alle ægte Asda-kødvarer fra kontinentet fremstilles efter traditionelle metoder, der sikrer den autentiske smag og kvalitet«) og »Produced in Italy, packed in the UK for Asda Stores Limited« (»Fremstillet i Italien, pakket i Det Forenede Kongerige for Asda Stores Limited«).
- 25 Den 14. november 1997 udtog Consorzio i Det Forenede Kongerige stævning mod Asda og Hygrade og påstod forskellige forbud nedlagt mod disse, navnlig med henblik på at disse skulle ophøre med deres aktiviteter, fordi de var i strid med de for parmaskinke gældende regler.
- 26 Den 17. november 1997 indgav Consorzio et processkrift med begæring om, at der blev nedlagt de forbud, der var fremsat krav om i stævningen og sagsfremstillingen.
- 27 Asda og Hygrade nedlagde påstand om sagens afvisning, idet de blandt andet gjorde gældende, at forordning nr. 2081/92 og/eller forordning nr. 1107/96 ikke tillagde Consorzio de rettigheder, som denne gjorde gældende.
- 28 Påstandene blev ikke taget til følge.
- 29 Consorzio iværksatte appel for Court of Appeal (England og Wales) (Det Forenede Kongerige). Salumificio fik tilladelse til at intervenere i sagen. Appellen blev forkastet den 1. december 1998.

- 30 Consorzio og Salumificio har herefter indbragt sagen for House of Lords.
- 31 Da House of Lords fandt, at afgørelsen af tvisten afhang af en fortolkning af forordning nr. 2081/92 og nr. 1107/96, har den udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92, sammenholdt med Kommissionens forordning (EF) nr. 1107/96 og den relevante varespecifikation for den beskyttede oprindelsesbetegnelse (BOB) »Prosciutto di Parma«, fortolkes således, at den skaber en gyldig rettighed i henhold til fællesskabsretten, som kan gøres gældende direkte ved en national ret, med henblik på at forbyde salg af skinke, som er skåret i skiver og pakket, under betegnelsen »parmaskinke«, når skinken er blevet eksporteret fra Parma i overensstemmelse med betingelserne for BOB, men efterfølgende ikke er blevet skåret i skiver, emballeret og mærket i overensstemmelse med varespecifikationen?«

Det præjudicielle spørgsmål

- 32 Indledningsvis bemærkes, at den varespecifikation, som BOB »parmaskinke« blev registreret på grundlag af ved forordning nr. 1107/96, udtrykkeligt henviser til kravet om udskæring i skiver og emballering af produktet i produktionsområdet i forbindelse med salg af skinke i skiver, og til lov af 13. februar 1990 såvel som til lovdekret af 15. februar 1993 for så vidt angår de krav, der skal iagttages i medfør af nationale bestemmelser i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 4, stk. 2, litra i), i forordning nr. 2081/92.

- 33 Indledningsvis skal desuden bemærkes, at tvisten i hovedsagen vedrører udkæring i skiver og emballering foretaget på et andet stadium end detailsalg og i forbindelse med restaurationsvirksomhed, hvor det er ubestridt, at kravet om, at nævnte forarbejdninger udføres i produktionsområdet, ikke finder anvendelse på.
- 34 Når betingelsen om udkæring i skiver og emballering i produktionsområdet omtales i det følgende i dommen, sigtes derfor kun til den udkæring og emballering, som foretages på et andet stadium end detailsalg og i forbindelse med restaurationsvirksomhed.
- 35 I lyset af disse bemærkninger omfatter det præjudicielle spørgsmål i det væsentligste fire elementer.
- 36 For det første må det undersøges, om forordning nr. 2081/92 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at anvendelsen af en beskyttet oprindelsesbetegnelse gøres betinget af, at forarbejdninger såsom udkæring i skiver og emballering af produktet udføres i produktionsområdet.
- 37 For det andet må det undersøges, om den omstændighed, at anvendelsen af BOB »parmaskinke« i forbindelse med salg af skinke i skiver underlægges en sådan betingelse, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion i artikel 29 EF's forstand.
- 38 For det tredje må det i bekræftende fald efterprøves, om den pågældende betingelse kan anses for berettiget og dermed for at være forenelig med sidstnævnte bestemmelse.

- 39 Endelig og for det fjerde må det undersøges, om betingelsen kan gøres gældende over for erhvervsdrivende, selv om den ikke er bragt til disses kundskab.

Om muligheden for at gøre anvendelsen af en BOB betinget af, at forarbejdninger såsom udskæring i skiver og emballering af produktet udføres i produktionsområdet

- 40 Consorzio, Salumificio, den spanske, den franske og den italienske regering såvel som Kommissionen har i det væsentlige gjort gældende, at forordning nr. 2081/92 i princippet tillader producenterne at kræve, at anvendelsen af en BOB gøres betinget af, at forarbejdninger såsom udskæring i skiver og emballering af produktet udføres i produktionsområdet.
- 41 Asda og Hygrade har gjort gældende, at en sådan betingelse ikke på nogen måde kan være en del af fællesskabsbestemmelserne. Det Forenede Kongeriges regering har anført, at forordning nr. 2081/92 ikke giver producenterne ret til at forbyde salg af et produkt under BOB, som er skåret i skriver og emballeret uden for produktionsområdet.
- 42 Det fremgår herved såvel af forordning nr. 2081/92's ordlyd som dens opbygning, at omfanget af den ensartede beskyttelse, som forordningen indfører i Fællesskabet, bestemmes af varespecifikationen.
- 43 Betingelsen for at kunne forsyne et produkt med en BOB er nemlig ifølge artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 2081/92, at det er i overensstemmelse med varespecifikationen. Ifølge samme forordnings artikel 8 må angivelsen »BOB«, kun

forekomme på produkter, som er i overensstemmelse med forordningen og dermed med varespecifikationen, idet artikel 13 fastlægger indholdet af den ensartede beskyttelse, som den registrerede betegnelse nyder. Artikel 10, stk. 1, præciserer, at den kontrolinstans, som oprettes i hver enkelt medlemsstat, har til opgave at sikre, at produkter med en BOB, opfylder kravene i varespecifikationen.

44 Ifølge artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 2081/92 skal varespecifikationen mindst omfatte de elementer, som er opregnet på ikke udtømmende måde i denne bestemmelse.

45 Den skal derfor bl.a. omfatte følgende elementer, der er nævnt i anførte bestemmelses litra b), d), e), h) og i):

— en beskrivelse af produktet med angivelse af dets vigtigste fysiske, kemiske, mikrobiologiske og/eller organoleptiske egenskaber

— bevis for, at produktet har oprindelse i et bestemt geografisk område

— en beskrivelse af, hvorledes produktet fremstilles, og i givet fald af de faste og vedvarende lokale metoder

— særlige elementer i mærkningen, der vedrører angivelsen »BOB«

- eventuelle krav, der skal overholdes ifølge fællesskabsbestemmelser og/eller nationale bestemmelser.
- 46 Varespecifikationen indeholder således den detaljerede definition af det beskyttede produkt, som er foretaget af de pågældende producenter, dels under kontrol af den medlemsstat, som fremsender den, dels af Kommissionen, som registrerer BOB inden for rammerne af den normale procedure i henhold til artikel 5-7 eller den forenkledede procedure efter artikel 17 i forordning nr. 2081/92.
- 47 Denne definition fastlægger både omfanget af de forpligtelser, som skal overholdes ved anvendelsen af BOB og — i tilknytning hertil — omfanget af de rettigheder, som beskyttes i forhold til tredjemand ved registreringen af den pågældende BOB, som på fællesskabsplan stadfæster de bestemmelser, der er fastsat eller omhandlet i varespecifikationen.
- 48 I så henseende må det konstateres, at ordlyden af artikel 4 i forordning nr. 2081/92 på ingen måde udelukker, at der fastsættes særlige tekniske forskrifter vedrørende foranstaltninger, som fører til, at et og samme produkt frembydes i forskellige former på markedet, således at produktet for hver af de former, hvori det frembydes, for det første opfylder det kvalitetskriterium, som forbrugerne ifølge forordningens tredje betragtning igennem flere år har haft tendens til at foretrække, og for det andet frembyder den garanti for en bestemt geografisk oprindelse, som ifølge samme betragtning bliver mere og mere efterspurgt.
- 49 Der kan følgelig af hensyn til opfyldelsen af disse to formål fastsættes særlige tekniske forskrifter for forarbejdnings såsom udskæring i skiver og emballering af produktet.
- 50 Følgelig skal forordning nr. 2081/92 fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at anvendelsen af en BOB gøres betinget af, at forarbejdnings såsom

udskæring i skiver og emballering af produktet udføres i produktionsområdet, når en sådan betingelse er fastsat i varespecifikationen.

Om betingelsen, hvorefter et produkt med BOB »parmaskinke« skal skæres i skiver og emballeres i produktionsområdet, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion

- 51 Asda og Hygrade har gjort gældende, at betingelser for et produkts emballering kan udgøre en restriktion i artikel 28 EF's og artikel 29 EF's forstand. Navnlig ville anvendelsen i Det Forenede Kongerige af en regel, hvorefter parmaskinke, som sælges i skiver, ikke kan sælges under en BOB, medmindre den er udskåret i skiver og emballeret i produktionsområdet, helt åbenbart være egnet til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, at hindre handelen inden for Fællesskabet.
- 52 Det Forenede Kongeriges regering har anført, at den pågældende betingelse udgør en kvantitativ udførselsrestriktion.
- 53 Det bemærkes, at ifølge Domstolens faste praksis gælder forbuddet mod kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ikke blot for nationale foranstaltninger, men også for foranstaltninger, der udgår fra fællesskabsinstitutionerne (jf. bl.a. dom af 25.6.1997, sag C-114/96, Kieffer og Thill, Sml. I, s. 3629, præmis 27, og af 13.9.2001, sag C-169/99, Schwarzkopf, Sml. I, s. 5901, præmis 37).
- 54 Artikel 29 EF forbyder alle foranstaltninger, hvis formål eller virkning særligt er at hindre eksporthandelen og således skabe forskelsbehandling mellem handelen

på hjemmemarkedet i en medlemsstat og dens eksporthandel, således at der herved sikres den pågældende medlemsstats indenlandske produktion eller hjemmemarked en særlig fordel (jf. hvad angår nationale foranstaltninger bl.a. dom af 23.5.2000, sag C-209/98, Sydhavnens Sten og Grus, Sml. I, s. 3743, præmis 34).

- 55 Som fastslået i denne doms præmis 32 henviser varespecifikationen med hensyn til BOB »parmaskinke« udtrykkeligt til kravet om udskæring i skiver og emballage af produktet i produktionsområdet i forbindelse med salg af skinke i skiver, og til lov af 13. februar 1990 samt til lovdekret af 15. februar 1993 for så vidt angår de krav, der skal iagttages i medfør af nationale bestemmelser i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 4, stk. 2, litra i), i forordning nr. 2081/92. I det omfang forordning nr. 1107/96 registrerer BOB »parmaskinke«, gør den følgelig udskæring i skiver og emballeringen i produktionsområdet til en betingelse for at anvende betegnelsen »parmaskinke« for den skinke, der sælges i skiver.
- 56 Denne betingelse har til følge, at skinke fremstillet i produktionsområdet, og som opfylder de øvrige betingelser, for at kunne forsynes med BOB »parmaskinke«, ikke må skæres i skiver uden for produktionsområdet, da retten hertil i modsat fald fortabes.
- 57 Derimod bevares retten til at anvende oprindelsesbetegnelsen for parmaskinke, som transporteres inden for produktionsområdet, når den skæres i skiver og emballeres i overensstemmelse med bestemmelserne i varespecifikationen.
- 58 Disse bestemmelser indebærer følgelig, at der skabes særlige hindringer for eksporthandelen med skinke, der kan forsynes med BOB »parmaskinke«, og skaber således forskelsbehandling mellem handelen på hjemmemarkedet i en

medlemsstat og dens eksporthandel. Derved medfører bestemmelserne kvantitative udførselsrestriktioner i artikel 29 EF's forstand (jf. i denne retning dom af 16.5.2000, sag C-388/95, Belgien mod Spanien, Sml. I, s. 3123, præmis 38 og præmis 40-42).

- 59 Det skal således fastslås, at den omstændighed, at anvendelsen af BOB »parmaskinke« for skinke, der sælges i skiver, underlægges en betingelse om, at forarbejdningerne udkæring i skiver og emballering udføres i produktionsområdet, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion i artikel 29 EF's forstand.

Om berettigelsen af betingelsen om udkæring i skiver og emballering af produktet i produktionsområdet

- 60 Consorzio, Salumificio, den spanske og den italienske regering samt Kommissionen har gjort gældende, at Domstolen i dommen i sagen Belgien mod Spanien fastslog, at en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion, der udgøres af forpligtelsen til at aftappe en vin med oprindelsesbetegnelse i produktionsområdet for at kunne anvende oprindelsesbetegnelsen, var berettiget, da den havde til formål at bevare betegnelsens omdømme ved ud over produktets ægthed at sikre opretholdelsen af dets kvalitet og egenskaber. Disse procesdeltagere har ligeledes anført, at denne retspraksis kan anvendes analogt i nærværende sag vedrørende betingelsen om udkæring i skiver og emballering af parmaskinke i produktionsområdet, idet denne betingelse er berettiget for at garantere produktets ægthed og kvalitet. Den franske regering har understreget, at denne betingelse gør det muligt at garantere, at produktet har oprindelse i det geografiske område.
- 61 Asda, Hygrade og Det Forenede Kongeriges regering har gjort gældende, at forarbejdningerne udkæring i skiver og emballering ikke påvirker parmaskinkens kvalitet og ikke anfægter dens ægthed. På dette grundlag har Det Forenede

Kongeriges regering anført, at den analyse der blev lagt til grund i dommen i sagen Belgien mod Spanien, faktisk bør lægges til grund i nærværende sag, men bør føre til det modsatte resultat.

- 62 Indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 30 EF er bestemmelsen i artikel 29 EF ikke til hinder for sådanne forbud eller restriktioner vedrørende udførsel, som er begrundet i hensynet til bl.a. beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret.
- 63 Det skal fremhæves, at Fællesskabets lovgivning udviser en generel tendens til at fremme produkters kvalitet som led i den fælles landbrugspolitik med det formål at forbedre deres omdømme bl.a. ved brug af oprindelsesbetegnelser, som nyder en særlig beskyttelse (jf. dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 53). Denne tendens har inden for sektoren for kvalitetsvine konkretiseret sig i vedtagelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 823/87 af 16. marts 1987 om fastlæggelse af særlige regler for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (EFT L 84, s. 59), som blev ophævet og erstattet af Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for vin (EFT L 179, s. 1). Den har endvidere, for andre landbrugsprodukters vedkommende, manifesteret sig i vedtagelsen af forordning nr. 2081/92, som ifølge sine betragtninger bl.a. har til formål dels at tilgodese forbrugernes forventninger til kvalitetsprodukter og til, at disse har en bestemt geografisk oprindelse, dels at fremme producenternes mulighed for at opnå bedre indtægter på lige konkurrencevilkår til gengæld for en reel indsats for at fremstille kvalitetsprodukter.
- 64 Oprindelsesbetegnelser udgør industrielle og kommercielle ejendomsrettigheder. Reglerne herom beskytter de berettigede mod retsstridig brug af oprindelsesbetegnelser, som foretages af tredjemand, der ønsker at udnytte disses omdømme. Oprindelsesbetegnelseres formål er at sikre, at det produkt, der bærer en sådan betegnelse, hidrører fra et bestemt geografisk område og har visse særlige kendetegn. Oprindelsesbetegnelser kan nyde stor anseelse hos forbrugerne og er

et vigtigt middel for de producenter, som opfylder betingelserne for at bruge dem, til at skabe og fastholde en kundekreds. Oprindelsesbetegnelse's omdømme beror på det image, de har hos forbrugerne. Dette image afhænger igen hovedsagelig af produktets særlige kendetegn og mere generelt af dets kvalitet. Det er i sidste ende kvaliteten, som skaber produktets omdømme (jf. dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 54-56). Set fra forbrugerens synspunkt er forbindelsen mellem producenternes omdømme og produkternes kvalitet desuden afhængig af dennes overbevisning om, at de produkter, som sælges under oprindelsesbetegnelsen, er ægte.

- 65 Varespecifikationen for BOB »parmaskinke«, hvorefter produktet skal skæres i skiver og emballeres i produktionsområdet, skal gøre det muligt for de personer, der nyder fordel af BOB, at bevare kontrollen med en af de former, hvorunder produktet frembydes på markedet. Formålet med den heri fastsatte betingelse er at sikre en bedre beskyttelse af produktets kvalitet og ægthed og dermed af oprindelsesbetegnelse's omdømme, som de personer, der nyder fordel heraf, selv kollektivt bærer det fulde ansvar for.
- 66 Selv om en sådan betingelse har restriktive virkninger for samhandelen, kan den antages at være i overensstemmelse med fællesskabsretten, såfremt det godtgøres, at den udgør et nødvendigt og adækvat middel til at sikre bevarelsen af BOB »parmaskinke« (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 58 og 59).
- 67 I så henseende må det konstateres, at parmaskinke hovedsageligt indtages i skiver, og at alle de forarbejdningsformer, der fører til frembydelse i denne form, er tilrettelagt navnlig for at sikre, at produktets smag, farve og tekstur værdsættes af forbrugerne.
- 68 Udskæring i skiver og emballering af skinke udgør således vigtige former for forarbejdning, som kan skade produktets kvalitet og dermed BOB's omdømme, såfremt de udføres på betingelser, som fører til et produkt, der ikke har de

smagsegenskaber, som er forbundet med det. Disse forarbejdninger kan endvidere bringe garantien for produktets ægthed i fare, fordi de nødvendigvis medfører, at den oprindelige mærkning af de hele skinker, som anvendes, slettes.

- 69 Varespecifikationen for BOB »parmaskinke« udgør, i kraft af de regler, som den indeholder, og de betingelser, der skal overholdes i medfør af nationale bestemmelser, som den henviser til, et regelsæt, der detaljeret og grundigt regulerer de tre etaper, der går forud for, at emballeret skinke i skiver bringes på markedet. Den første etape omfatter udbening af skinken, forberedelse af stykkerne, nedkøling og frysning af disse med henblik på udskæring. Den anden etape omfatter selve udskæringen i skiver. Den tredje etape består i emballering af den skiveskårne skinke under vakuum eller beskyttede forhold.
- 70 Der er tre hovedregler, der skal overholdes, i løbet af industriprocessen.
- 71 For det første skal der efter kontrol af ægtheden af de svineskanter, der skal anvendes, foretages en udvælgelse blandt disse. Kun de skinker, der opfylder visse yderligere restriktive betingelser, navnlig vedrørende vægt, varighed af modning, vandindhold, niveauet af intern fugtning, fraværet af synlige fejl, kan skæres i skiver og emballeres. Udvælgelsen foretages på forskellige stadier i processen, når produktet udviser anormaliteter såsom pletter, der følger af mikro-blødninger, hvide områder i musklerne, eller overflødig intramuskulært fedt, som ikke kan konstateres før udbeningen eller udskæringen.
- 72 For det andet skal alle producenter inden for produktionsområdet, der har til hensigt at opskære og emballere parmaskinke, godkendes af det kontrolorgan, der ligeledes godkender leverandører af emballage.

- 73 For det tredje skal der være repræsentanter for kontrolorganet til stede under hver af de tre etaper i processen. De overvåger konstant overholdelsen af alle betingelser i varespecifikationen, herunder mærkningen af produktet i hver enkelt fase. Efter gennemførelsen af disse operationer attesterer de antallet af fremstillede emballager.
- 74 De forskellige etaper giver anledning til meget præcise tekniske foranstaltninger og kontrolforholdsregler til efterprøvning af ægthed, kvalitet, hygiejne og mærkning. Nogle kræver specialiserede vurderinger navnlig hvad angår faserne med nedkøling og frysning af produktet.
- 75 I denne forbindelse må det erkendes, at en kontrol, der udføres uden for produktionsområdet, giver mindre garanti for produktets kvalitet og ægthed end en kontrol, som udføres inden for produktionsområdet under overholdelse af den procedure, der er fastsat i varespecifikationen (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 67). For det første har den kontrol, der udføres i henhold til sidstnævnte procedure, en dybtgående og systematisk karakter, idet den udføres af professionelle med et specialiseret kendskab til parmaskinkens egenskaber. For det andet kan man vanskeligt tænke sig, at de, der repræsenterer personer, som nyder fordel af BOB, vil kunne indføre en sådan effektiv kontrol i de øvrige medlemsstater.
- 76 Risikoen for kvaliteten og ægtheden af det slutprodukt, som tilbydes forbrugerne, er derfor større, når produktet er udskåret i skiver og emballeret uden for produktionsområdet, end når dette sker inden for produktionsområdet (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 74).
- 77 Denne konstatering afsvækkes ikke af den omstændighed, som er fremhævet i denne sag, at udskæring af skinke, under visse omstændigheder kan foretages af detailhandlere og restauratører uden for produktionsområdet. Denne forarbejdning skal i princippet udføres i forbrugers nærhed, eller denne kan i det mindste

stille krav herom for at efterprøve tilstedeværelsen af den oprindelige mærkning på den hele skinke, der anvendes. Navnlig udgør den udskæring og emballering, som foretages inden detaileddet eller inden anvendelse i forbindelse med restaurationsvirksomhed, på grund af de pågældende produkters mængder en større reel risiko for BOB's omdømme, såfremt kontrollen med produktets ægthed og kvalitet er utilstrækkelig, end den forarbejdning, som foretages af detailhandlere eller restauratører.

- 78 Betingelsen om, at produktet skæres i skiver og emballeres i produktionsområdet for at bevare parmaskinkens gode omdømme ved en forstærket kontrol med opretholdelsen af dets særlige egenskaber og kvalitet, kan derfor anses for berettiget som en foranstaltning til beskyttelse af den oprindelsesbetegnelse, som alle de pågældende producenter nyder fordel af, og som er af afgørende betydning for dem (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 75).
- 79 Den restriktion, som er en følge heraf, kan anses for nødvendig til sikring af det tilstræbte formål, da der ikke foreligger nogen alternative og mindre restriktive foranstaltninger, som kan sikre dets opfyldelse.
- 80 BOB »parmaskinke« beskyttes ikke i samme grad ved at pålægge de erhvervsdrivende, som er etableret uden for produktionsområdet, en forpligtelse til ved en passende mærkning at informere forbrugerne om, at udskæring i skiver og emballeringen har fundet sted uden for dette område. Såfremt nemlig kvaliteten eller ægtheden af en skinke, som er udskåret i skiver og emballeret uden for produktionsområdet, bringes i fare på grund af de risici, som er forbundet med udskæringen og emballeringen, vil dette kunne skade alle de skinkers omdømme, som sælges under BOB »parmaskinke«, herunder den skinke, som skæres i skiver og emballeres i produktionsområdet under kontrol af alle de producenter, som nyder fordel af betegnelsen (jf. i denne retning dommen i sagen Belgien mod Spanien, præmis 76 og 77).

- 81 Det må derfor fastslås, at den omstændighed, at anvendelsen af BOB »parmaskinke« ved salg af skinke i skiver gøres betinget af, at udskæring i skiver og emballering sker i produktionsområdet, må anses for berettiget og dermed for forenelig med artikel 29 EF.

Om betingelsen vedrørende udskæring i skiver og emballering i produktionsområdet kan gøres gældende over for erhvervsdrivende

Indlæg til Domstolen

- 82 Consorzio og Salumificio har gjort gældende, at betingelsen om udskæring i skiver og emballering i produktionsområdet, således som det følger af varespecifikationen for BOB »parmaskinke«, kan gøres gældende ved de nationale domstole. De har videre anført, at en erhvervsdrivende kun kan gøre gældende, at han ikke havde kendskab til denne betingelse, som følger af retsakter og bestemmelser, som han ikke havde adgang til, i det tilfælde, hvor der er nedlagt påstand om, at han pålægges en retlig sanktion. I overensstemmelse med det af den italienske regering anførte har Consorzio og Salumificio gjort gældende, at den erhvervsdrivende derimod ikke kan gøre gældende, at han ikke havde kendskab til betingelsen, når der som det er tilfældet i hovedsagen, kun er nedlagt påstand om, at han for fremtiden ikke må sælge parmaskinke, der er udskåret i skiver og emballeret uden for produktionsområdet. De har tilføjet, at under alle omstændigheder har Asda og Hygrade ikke i hovedsagen haft nogen som helst vanskeligheder med at få og frit og lovligt udnytte alle nødvendige vejledninger og dokumenter, navnlig en engelsk version af varespecifikationen, der har været tilgængelig siden 1997.

- 83 Den franske regering har gjort gældende, at i medfør af artikel 249 EF kan enhver borger direkte påberåbe sig en fællesskabsforordning ved en national domstol i forbindelse med civile retssager.

- 84 Kommissionen har bemærket, at den omstændighed, at varespecifikationen ikke blev offentliggjort, er et resultat af forordning nr. 2081/92's opbygning, og den specifikke registreringsprocedure, der er fastlagt heri. Ifølge Kommissionen vedrører det præjudicielle spørgsmål den væsentligste kerne i ordningen, og sætter hele den registreringsprocedure, der er fastsat i forordning nr. 2081/92, på spil. Den omstændighed, at varespecifikationerne ikke offentliggøres, er et resultat af et bevidst valg fra fællesskabslovgivers side inden for rammerne af en forenklet procedure. Denne procedure omfatter samtlige betegnelser, der allerede er beskyttet i henhold til national lovgivning. De betegnelser, der registreres inden for rammerne af anvendelsen af proceduren, er allerede velkendte ikke blot for offentligheden, men sandsynligvis også for de erhvervsdrivende, hvad enten der er tale om importører, distributører eller detailhandlende. Det må ligeledes lægges til grund, at disse erhvervsdrivende begyndte at sælge de pågældende produkter før registreringen af BOB. Fællesskabslovgivers hensigt har alene været at sikre beskyttelse på fællesskabsplan af betegnelser, der allerede nyder beskyttelse på nationalt plan, efter Kommissionens kontrol af deres forenelighed med ordlyden af og betingelserne i artikel 2 og 4 i forordning nr. 2081/92.
- 85 Asda og Hygrade har gjort gældende, at en foranstaltning, der ikke er offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, ikke kan gøres gældende over for en borger, når denne, således som det er tilfældet i hovedsagen, ikke har noget retskrav på at få en kopi af denne foranstaltning, hverken på sit eget sprog eller på noget andet sprog. Uanset princippet om forordningers direkte virkning i artikel 249 EF, kan en fællesskabsforanstaltning kun skabe individuelle rettigheder, hvis den er tilstrækkeligt klar, præcis og ubetinget. En fællesskabsordnings rækkevidde og virkning bør være klar og forudseelig for borgerne for ikke at stride mod principperne om retssikkerhed og gennemsigtighed. De fastsatte regler bør gøre det muligt for de berørte personer nøjagtigt at få kendskab til rækkevidden af de forpligtelser, der påhviler dem. Det forhold, at en retsakt ikke er offentliggjort, er til hinder for, at de forpligtelser, som denne retsakt opstiller, kan gøres gældende over for en borger. Desuden bør en forpligtelse pålagt i medfør af fællesskabsretten være let tilgængelig på det sprog, der tales i den medlemsstat, hvor den skal gælde. I mangel af en officiel oversættelse kan en fællesskabsforanstaltning ikke tilsidesætte borgeres rettigheder, hverken i forbindelse med en civil sag eller en straffesag. Hvis Consorzio kunne håndhæve en ikke offentliggjort varespecifikation ved en national domstol, ville principperne om retssikkerhed og gennemsigtighed blive tilsidesat. Følgelig kan bestemmelserne vedrørende varespecifikationen ikke have direkte virkning.

86 Det Forenede Kongeriges regering har anført, at forordning nr. 1107/96 alene fastslår, at betegnelsen »parmaskinke« er en BOB. Der er intet i denne BOB, der indicerer, at en erhvervsdrivende, der har købt parmaskinke, ikke kan udskære den i skiver og emballere den med henblik på salg til forbrugerne. Der er intet i disse foranstaltninger, der gør den erhvervsdrivende opmærksom på, at BOB »parmaskinke« ikke kan anvendes for skiver, der er udskåret uden for produktionsområdet, af skinke, der lovligt er forsynet med BOB. Ethvert forbud mod at anvende BOB »parmaskinke« bør være gennemsigtigt og let tilgængeligt. Principperne om gennemsigthed og tilgængelighed ville kun blive respekteret, hvis forbuddet let kunne fastslås på grundlag af Fællesskabets officielle publikationer.

Domstolens bemærkninger

87 Det bemærkes, at ifølge artikel 249, stk. 2, EF er en forordning almengyldig, ligesom den er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

88 I så henseende skaber forordningen ikke blot rettigheder, men også forpligtelser for borgerne, som disse kan påberåbe sig over for andre borgere ved de nationale domstole.

89 Kravet om en klar retstilstand indebærer imidlertid, at fællesskabsbestemmelserne skal gøre det muligt for de berørte at få et nøjagtigt kendskab til omfanget af de forpligtelser, der herved pålægges dem (jf. dom af 1.10.1998, sag C-209/96, Det Forenede Kongerige mod Kommissionen, Sml. I, s. 5655, præmis 35).

90 Det anføres i tolvte betragtning til forordning nr. 2081/92, at oprindelsesbetegnelserne bør registreres på fællesskabsplan for at opnå beskyttelse i alle

medlemsstater, idet indførelsen i et register endvidere gør det muligt at sikre, at de erhvervsdrivende og forbrugerne bliver underrettet.

- 91 Forordningen foreskriver dog ikke, at varespecifikationen eller de heri indeholdte elementer skal offentliggøres inden for rammerne af den forenkledede procedure.
- 92 Forordning nr. 1107/96 begrænser sig til at fastsætte, at betegnelsen »parmaskinke« er registreret som en BOB efter artikel 17 i forordning nr. 2081/92.
- 93 Ved denne registrering stadfæster forordningen på fællesskabsplan betingelsen i varespecifikationen om, at udskæring i skiver og emballeringen er udført i produktionsområdet for, at den udskårne skinke kan markedsføres under den beskyttede oprindelsesbetegnelse. Denne betingelse indebærer en unkladelsesforpligtelse for tredjemand, som kan forfølges såvel civil- som strafferetligt.
- 94 Som samtlige procesdeltagere, der har udtalt sig om dette spørgsmål, har erkendt under sagens behandling, omfatter den beskyttelse, der ydes ved en BOB, normalt ikke forarbejdningsformer som udskæring i skiver og emballering af produktet. Det er kun forbudt for tredjemand at udføre sådanne former for forarbejdning uden for produktionsområdet, såfremt der udtrykkeligt er fastsat en betingelse herom i varespecifikationen.
- 95 Det var derfor nødvendigt af hensyn til kravet om en klar retstilstand, at den pågældende betingelse blev bragt til tredjemands kundskab ved en passende

offentliggørelse i fællesskabsbestemmelserne, hvilket kunne være sket ved, at betingelsen var blevet nævnt i forordning nr. 1107/96.

96 Når denne betingelse ikke er bragt til tredjemands kundskab, kan den ikke gøres gældende over for denne ved en national domstol, det være sig under en straffesag eller en civilsag.

97 Det kan ikke med føje hævdes, at offentliggørelse af betingelserne indeholdt i varespecifikationerne ikke var nødvendig inden for rammerne af den forenklede procedure i artikel 17 i forordning nr. 2081/92, eftersom de registrerede betegnelser allerede var kendte af offentligheden og de erhvervsdrivende, og fællesskabslovgivers hensigt blot var at udvide en allerede eksisterende national beskyttelse til fællesskabsplan.

98 Forud for forordning nr. 2081/92 var oprindelsesbetegnelserne nemlig beskyttet i medfør af nationale bestemmelser, der var offentliggjort og i princippet kun anvendelige på en enkelt medlemsstats område, nemlig den medlemsstat, der havde vedtaget reglerne, med forbehold af internationale konventioner, der udstrakte beskyttelsen til andre medlemsstaters område efter fælles aftale med de kontraherende parter. Med forbehold af sidstnævnte eksempel kan det således under disse omstændigheder ikke lægges til grund, at betingelserne vedrørende nævnte oprindelsesbetegnelser nødvendigvis var kendte af offentligheden og erhvervsdrivende inden for hele Fællesskabet, herunder det nøjagtige omfang af beskyttelsen, fastsat i henhold til varespecifikationerne og tekniske nationale bestemmelser og affattet på den pågældende medlemsstats sprog.

99 Det må derfor fastslås, at betingelsen om, at produktet skal være skåret i skiver og emballeret i produktionsområdet, ikke kan gøres gældende over for erhvervs-

drivende, når den ikke er bragt til deres kundskab ved en passende offentliggørelse i fællesskabsbestemmelserne.

Sagens omkostninger

- 100 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongeriges regering, af den spanske, den franske og den italienske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af House of Lords ved kendelse af 8. februar 2001, for ret:

- 1) Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14. juli 1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler, som ændret ved akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union,

skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for, at anvendelsen af en beskyttet oprindelsesbetegnelse gøres betinget af, at forarbejdninger såsom uskæring i skiver og emballering af produktet udføres i produktionsområdet, når en sådan betingelse er fastsat i varespecifikationen.

- 2) Den omstændighed, at anvendelsen af den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Prosciutto di Parma« ved salg af skinke, der sælges i skiver, gøres betinget af, at denne er skåret i skiver og emballeret i produktionsområdet, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion i artikel 29 EF's forstand, men kan anses for berettiget og dermed for forenelig med sidstnævnte bestemmelse.

- 3) Den pågældende betingelse kan imidlertid ikke gøres gældende over for erhvervsdrivende, når den ikke er bragt til deres kundskab ved en passende offentliggørelse i fællesskabsbestemmelserne.

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Wathelet
Schintgen	Timmermans	Gulmann
Edward	Jann	Skouris
Macken		Colneric
von Bahr		Cunha Rodrigues

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. maj 2003.

R. Grass
Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias
Præsident